

A németek bevándorlása Magyarországra a 18. században és szerepük az országépítésben

A németiség 18. századi bevándorlásának szakaszait vizsgálva a következőképpen alakultak: 1689. évi telepítési pátenst követő korai, átütő sikerrel nem járó, betelepítés: Buda és Pest környéki régiókba hozott népességet. Közben Moson-Sopron vidékére is folyamatossá vált a bevándorlás. Az országgyűlés 1722/23. évi végzése nyomán elhárít minden akadályt a külföldi bevándorlás elől. Ekkor történik betelepítés az egész Dunántúlra, de különösen az ún. "Schwabische Türkei" területére. Ekkor települ be Bácska, Békés, Pest, Komárom, Győr, Veszprém, Zala, Heves, Szatmár, Bereg is. A magyarországi németiség telepítéstörténetének külön speciális szakasza a Bánság telepítése az 1722-26 közötti időszakban. Új telepítések következtek 1744-45-ben, de Mária Terézia programja nem hozott a korábbiakhoz mérten nagyobb eredményeket. A legnagyobb jelentőségű II. József telepítése, amely 1783-86 között teljes sikerrel járt. A fentebb jelzett birodalmi telepítési programban a régi és új földbirtokos arisztokrácia kiemelkedő szerepet vállalt. /Lásd: Grassalkovich család /

Miért válhatott Magyarország a bevándorlás és betelepítés egyik fő célpontjává ?

A török megszállás megszűntével a magyarországi területek népességpusztulása rendkívüli volt. A török által megszállt középső országrész felszabadítása után északról magyar és szlovák migráció, némi rutén csoportokkal, délről szerb bevándorlás, horvát, boszniai, hercegovinai bevándorlók, s Erdélyben és Északkeleten a románok tömeges bevándorlása teljesen átformálta a térség etnikai térképét. Azonban hamarosan nyilvánvalóvá vált mind a bécsi udvar, mind a földbirtokos arisztokrácia számára, hogy a bevándorolt népesség száma, sem gazdasági kultúrája, és munka értékrendje nem képes a rekonstrukció gyorsabb ütemére. Ezért a birodalom gazdasági irányítói a teljesen feudális széttagoltságban lévő, németországi területek népességfeleslegét irányította az újonnan szerzett magyarországi területeire.

Mi jellemezte a német falvakban és a vegyes etnikumú településeken a németiséget ? Milyen volt munkaértékrendjük ?

A magyarországi németiség a 18. század mezőgazdasági és ipari fejlődésének legaktívabb elemei közé emelkedett. Nagy szerepük lett a feudális nagybirtokokon kialakított fejlettebb gazdálkodásban, érzékenyen és gyorsan reagáltak az új eljárásokra, s a paraszti üzemekben is elsők akik alkalmazták. A hazai állattenyésztésben, elsősorban a tehenészetben és fajtatenyésztésben európai színvonal elérését alapozza meg a század végén kialakított módszereivel. A falusi, mezővárosi és városi iparban, mint alapítók, tulajdonosok, s munkaerőként is az élre törnek. Az ország anyagi erejének növekedéséhez ez az elem járul hozzá igen aktívan. A század végére a német falvak állatállománya, növénytermesztése, borászata, ipari növénytermesztése /dohány/, megelőzi a tájpiacokon a más etnikumúak produkcióit. Az uradalmakban, a működő településhálózatban már a század végére a német telepes falvak megerősödése szembetűnő. A versenyhelyzetben bírja a megnövekedett szolgáltatások teljesítését. Az egyéni, azaz családi felhalmozással, jelentős birtoknövekedéssel vezető eleme lesz a vegyes etnikumú struktúráknak. A csendes terjeszkedés során kiszorítja a szláv elemeket.

Mivel magyarázható ez az előretörés ?

Nagyon fontos volt a németiség szellemi és lelki beállítottsága, azaz egy csoport összmagatartása: a mentalitás. Ez döntően itt az új hazában alakult ki abban a versenyhelyzetben, amely meghatározta gazdasági magatartásának formáit. Már a 18. századi megfigyelésekben megállapítják: " a német falvak egy árnyalattal gazdagabbak, külső képében rendezettek, mezeik előnyösebben néznek ki, s több féléket termelnek... " Vagy: " egy tenyérnyi föld nem marad megműveletlen... ". A szuloki svábokról szólva, az uradalom

főtisztje szerint: " a dohányban iparkodva biztos kétszer többet dolgoznak a szomszéd falvaknál, s alig hihető, vagy tíz mérföldre csatornázást is ők vállalták... ". Még más: " ...munkára serények, senki ki nem állhat velők, pompát nem értékelik, de szinte az éhezésig takarékoskodnak... ", "...mindeneken túl ad, csak hogy pénzhez jusson, s mikor a szüret után a magyar már mulatozik, ők szerződéseik révén túladnak az új borokon is...". A 18. században bevándorolt németiséget munkaközpontú életvitele határozza meg. A családi munkamegosztás, a nemek közti munkamegosztás, az étkezés, az öröklési szisztéma olyan előnyösen hatott, hogy már a kortárs Széchenyi Ferenc is felismerte, hogy "...a német falvak mindenkivel szemben előnyre tettek szert. Kihasználták a mezőgazdasági munka holt szezonjait, mindent a maga idejében végeztek el. Generációk korán kezdték a családban a munkát, és később korban maradtak ki a családszervezetben a munkából." A családok gazdálkodása, gazdagodása már a polgárosodás irányában hatott a század végén. Nemcsak a családok, hanem községeik is a kiemelkedő szorgalmat, takarékoskosságot mutatják. A népcsoportot előnyös gazdasági mentalitása és értékrendje tette az országban ismertté, és módszereiket, gazdálkodási szisztémájukat az országos fejlődésben magasra értékelhetővé.